

Ympäristöterveydenhuollon
valvontasuunnitelman
toteutumisen arviointi
2022

Kouvolan kaupunki
Tekniikka ja ympäristö
PL 85, Torikatu 10
45100 Kouvola
p. 020 61 511

SISÄLLYS

1	Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa valvontasuunnitelmaan	4
1.1	Elintarvikevalvonta	4
1.1.1	Tarkastukset ja ilmoitukset	4
1.1.2	Näytteenotto	7
1.1.3	Projektit	7
1.2	Terveystensuojelu	8
1.2.1	Tarkastukset ja ilmoitukset	8
1.2.2	Näytteenotto	10
1.2.3	Projektit	11
1.3	Haittaeläinasiat	11
1.4	Tupakka- ja lääkelain valvonta	11
1.5	Eläinlääkintähuolto	11
2	Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus	12
2.1	Elintarvikevalvonta	12
2.1.1	Valvonnan kattavuus toimialoittain	12
2.1.2	Valvonnan painopisteet	12
2.1.3	Tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määräystenmukaiselle tasolle	13
2.2	Terveystensuojelu	16
2.3	Tupakka- ja lääkelain valvonta	17
2.4	Eläinlääkintähuolto	17
3	Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä	18
3.1	Ohjaus- ja neuvontakäynnit	18
3.1.1	Koulutusvideot	18
3.1.2	Kohdennetut käynnit	18
3.2	Esitykset ja luennot	19
4	Toiminnan laadullinen arviointi	19
5	Epidemiat ja varautuminen	20
6	Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen	20
7	Voimavarat	21
8	Toiminnan kehittämistarpeet	22

KOUVOLA

LIITTEET

- Liite 1 Toiminnan volyymit vuosilta 2018–2022
- Liite 2 Valvonnan vertailu valtakunnalliseen tasoon

YMPÄRISTÖTERVEYDENHUOLLON VALVONTASUUNNITELMAN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI

Kouvolan kaupungin ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa kootaan yhteen valvonnan keskeiset tulokset, analysoidaan niitä ja arvioidaan, miten valvonnalle asetetut vaikuttavuustavoitteet on saavutettu. Toteumassa nostetaan esiin havaitut valvonnan vahvuudet, kehittämiskohteet ja poikkeamat. Kehittämiskohteiden ja poikkeamien osalta esitetään myös korjaavat toimenpiteet sekä niiden aikataulutus. Toteuma laaditaan ensisijaisesti toiminnan kehittämistä varten, mutta tiedot raportoidaan myös keskusviranomaisille ympäristöterveydenhuollon valvontayksikkötietojen hallintajärjestelmän (VYHA) kautta.

Kouvolan kaupungin rakennus- ja ympäristölautakunta on hyväksynyt 4.12.2019 § 107 ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman vuosille 2020–2024. Tämän jälkeen valvontasuunnitelmaan on tehty vuosittaiset päivitykset ja vuoden 2022 päivitys on hyväksytty teknisen lautakunnan lupajaostossa 1.12.2021 § 37.

1 Tarkastusten ja näytteiden määrä suhteessa valvontasuunnitelmaan

Vuodelle 2022 laadittu valvontasuunnitelma toteutui pääosin hyvin suunniteltujen tarkastusten osalta. Elintarvikevalvonnassa, tupakkalain valvonnassa ja lääkelain valvonnassa valvontasuunnitelmassa asetetut tarkastusmäärätavoitteet saavutettiin. Terveysuojelulain valvonnan osalta toteutunut suunnitelmallisten tarkastusten määrä oli 76 % valvontasuunnitelmaan asetetusta tavoitetarkastusmäärästä. Elintarvikevalvonnassa alkutuotannon valvonta jäi tavoitteesta. Taulukossa 1 on esitetty tarkastusten määrät suhteessa valvontasuunnitelmaan.

Taulukko 1 Yhteenveto valvonnan toteutumisesta

	Valvontakohteiden määrä	Suunnitellut tarkastukset	Toteutuneet suunnitelmalliset tarkastukset	Toteuma-%
Elintarvikevalvonta	640	367	349	109
seurantatarkastukset	-	-	51	-
alkutuotanto	856	18	10	56
yht.	1496	385	410	106
Terveysuojelu	500	187	143	76
Tupakkavalvonta	129	70	71	101
Lääkelain valvonta	61	15	30	200

Liitteessä 2 on esitetty kuvaajia, joissa verrataan Kouvolan valvontayksikköä valtakunnalliseen tasoon (Lähde LaatuNet). Kuvaajista voidaan todeta, että Kouvolan terveysvalvonnan valvontaluvut ovat pääosin valtakunnallista tasoa parempia.

1.1 Elintarvikevalvonta

1.1.1 Tarkastukset ja ilmoitukset

Elintarvikelain mukaisia kohteita oli vuoden 2022 aikana terveysvalvonnan suunnitelmallisen valvonnan piirissä 1496. Elintarvikelain mukaisia suunnitelmallisia Oiva-tarkastuskäyntejä tehtiin

KOUVOLA

349 kpl ja niiden seurantatarkastuksia 51 kpl, mikä yhteensä oli 109 % suunnitellusta tarkastusmäärästä. [Ruokaviraston riskiluokitusohjeen](#) mukaisesti niitä oli suunniteltu tehtäväksi 367 kpl + seurantatarkastukset. Eniten tarkastuksia tehtiin ravintoloihin, suurtalouskeittiöihin ja vähittäismyymälöihin (taulukko 2).

Oiva-Seurantatarkastuksia tehtiin 51 kpl. Se oli hieman enemmän kuin oletettiin. Siitä huolimatta melkein kaikki suunnitelmalliset tarkastukset saatiin tehtyä. Tekemättömät tarkastukset siirtyivät vuodelle 2023.

Oivan ulkopuolella olevia suunnitelmallisia tarkastuksia tehtiin seuraavasti:

- kontaktimateriaalitarkastuksia tehtiin 1 kpl henkilöstövajauksen takia (suunniteltu 10 kpl).
- alkutuotannon tarkastuksia tehtiin 10 kpl (suunniteltu 18 kpl) johtuen pienenevästä maitotilojen määrästä.

Suunnitelman ulkopuolisia, mm. valituksen takia tai tilapäisen myynnin tarkastuksia tehtiin 31.

Elintarvikelain 8 §, 10 §, 11 § ja 13 § mukaisia ilmoituksia ja hakemuksia käsiteltiin 115 kpl (liite 1). Ne liittyvät useimmin uuden elintarviketoiminnan tai hyväksytyin elintarvikehuoneiston perustamiseen tai toimijan vaihtumiseen. Ilmoitusten vastaanotto ja ensimmäisen tarkastuksen tekeminen vastuutettiin kahdelle tarkastajalle, kun aiemmin niitä käsitteli koko tiimi. Tällä haluttiin yhdenmukaistaa ja nopeuttaa asiakaspalvelua. Muutoksen vaikutuksia asiakkaille selvitetään kohdennetulla asiakaskyselyllä v. 2023. Lisäksi mm. kirjoitettiin vientitodistuksia ja annettiin lausuntoja.

Taulukko 2 Suunnitellut ja toteutuneet elintarvikevalvonnan tarkastukset kohdetyypeittäin

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Valvonnassa olevien toimintojen lukumäärä (kaikki vuoden aikana aktiiviset)	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2022	Toteutuneiden tarkastusten määrä 2022
Toimintaluokka	Toimintatyyppi			
Maitoala				
	Juuston valmistus	2	4	3
	Maitonesteiden valmistus	3	9	7
Liha-ala				
	Lihavalmisteiden valmistus (kypsä)	1	6	4
	Raakalihavalmisteiden valmistus	1	1	1
Kala-ala				
	Tuoreiden kalastustuotteiden valmistus	0	0	0
	Kalajalosteiden valmistus	0	0	0
Muna-ala				
	Munapakkaamo	1	2	1
	Munatuotteiden valmistus	0	0	0
Kansalliset toiminnalliset helpotukset (ent. vähäriskinen toiminta elintarvikehuoneistossa)				
	Lihan käsittely (lahtivajat)	3	2	2
Vilja- ja kasvisala				
	Myllytoiminta	1	0	0
	Leipomotuotteiden valmistus, helposti pilaantuvia tuotteita	20	14	9

KOUVOLA

	Leipomotuotteiden valmistus, ei helposti pilaantuvia	8	4	4
	Muiden viljatuotteiden valmistus	0	0	0
	Kasvis-, marja- ja hedelmätuotteiden valmistus	7	1	2
	Pakkaamotoiminta ja kauppakunnostus	2	1	2
Elintarvikkeiden valmistus, ei maito/liha/kala/muna/vilja-kasvis				
	Yhdistelmätuotteiden valmistus	5	2	1
	Makeisten valmistus	3	3	2
	Juomien valmistus	0	0	0
	Muu valmistus (esim. kahvinpaahto)	4	1	3
Elintarvikkeiden myynti				
	Tukkumyynti	1	1	1
	Vähittäismyynti	160	64	63
	Muut tapahtumat (esim. torit)	2	2	0
	Kuluttajan tuotteiden käsittely, eläimistä saatavat elintarvikkeet	1	0	0
Elintarvikkeiden tarjoilu				
	Ravintolatoiminta	131	77	81
	Grilli- ja pikaruokatoiminta	30	11	17
	Kahvilatoiminta	77	24	24
	Pubitoiminta	31	3	4
	Suurtalous, laitoskeittiö	42	27	24
	Suurtalous, keskuskeittiö ja pitopalvelu	36	31	31
	Suurtalous, tarjoilukeittiö	100	43	42
Elintarvikkeiden kuljetukset				
	Elintarvikkeiden kuljetus	11	1	4
	Elintarvikkeiden pakastekuljetus	8	2	4
	Elintarvikkeiden kuljetus jäähdytettynä	12	4	5
	Elintarvikkeiden kuljetus lämpimänä	2	0	1
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen, pakkaaminen				
	Eläinperäisten elintarvikkeiden varastointi	1	2	1
	Muiden kuin eläimistä saatavien elintarvikkeiden varastointi	14	2	5
	Elintarvikkeiden pakastaminen	0	0	0
	Elintarvikkeiden pakkaaminen	0	0	0
Elintarvikekontaktimateriaalit				
	Elintarvikekontaktimateriaalien jakelu tai markkinointi	3	2	1
	Elintarvikekontaktimateriaalien maahantuonti	1	1	0
	Elintarvikekontaktimateriaalien valmistus tai jatkojalostus	6	6	0

KOUVOLA

Elintarvikkeiden vienti ja tuonti				
	Maahantuonti	2	0	1
Elintarvikehuoneistot yhteensä		728	353	336
Alkutuotanto				
	Hunajantuotanto	27	0	0
	Kalastus	1	0	0
	Lihantuotanto	81	0	0
	Maidontuotanto	73	15	9
	Munantuotanto	57	1	0
	Peltoviljely	723	0	0
	Puutarhaviljely, avomaa	30	0	1
	Puutarhaviljely, kasvihuone	3	2	0
	Siitosmunantuotanto	1	0	0
	Vesiviljely	3	0	0
	Itujen tuotanto	0	0	0
	Sienimöt	0	0	0
Alkutuotanto yhteensä		999	18	10
Elintarvikehuoneistot ja alkutuotanto yhteensä		1727	371	346

1.1.2 Näytteenotto

Muu suunnitelmallinen näytteenotto. Näytteitä otettiin seuraavasti:

- Salmonella erityistakuut (EY1688/2006), 0 kpl (ei Salmonella -erityistakuiden piirissä olevaa maahantuontia).
- Ruokaviraston näytteenottopyynnöt: 7 kpl
 - Kansalliseen vierasainevalvonta: 4 maitonäytettä
 - EU-monitorointi/Kasvinsuojeluainejäämien valvontaohjelma, 3 viljanäytettä

Valvontasuunnitelman ulkopuolinen näytteenotto. Näytteitä otettiin seuraavasti:

- Ruokamyrkytys epäilyt, 1 kpl
- Kuluttajavalitukset, 0 kpl
- Omavalvonnan toimivuuden todentaminen, 1 kpl
- Vierasaine-epäily, 1 maitonäyte

1.1.3 Projektit

Toteutettiin yksi näytteenotto projekti; [Sushin mikrobiologinen laatu](#). Näytteitä haettiin kahdeksasta toimipaikasta, yhteensä 12 näytettä, joista 6 kpl oli laadultaan hyviä. Huonon tuloksen saaneista paikoista haettiin uusintanäytteitä, kunnes ne olivat laadultaan hyviä.

Edellisenä vuotena alkaneen [Gluteenittomien pizzojen gluteenittomuus -projektin](#), uusintanäytteitä haettiin vielä vuonna 2022 kolmesta toimipaikasta yhteensä 3 näytettä.

Kontaktimateriaaleihin liittyvää projektia ei toteutettu, johtuen resurssivajeesta. Myös jäätelökioskien lämpötilahallintaan liittyvä ohjaus- ja neuvontaprojekti jätettiin pois. Nämä saatetaan toteuttaa tulevina vuosina.

1.2 Terveydensuojelu

1.2.1 Tarkastukset ja ilmoitukset

Terveydensuojelulain mukaisia kohteita oli vuoden 2022 alussa terveystarkastuksen suunnitelmallisen valvonnan piirissä 500. Terveydensuojelulain valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 143, mikä oli 76 % suunnitellusta tarkastusmäärästä. Tarkastuksia tehtiin mm. asumisyksiköihin, kauneushoitoloihin, liikuntatiloihin, kokoontumis- ja majoitushuoneistoihin, uimahalleihin ja -rantoihin sekä vesilaitoksiin. Taulukossa 3 on esitetty suunnitellut ja toteutuneet tarkastukset kohdetyypeittäin.

Taulukko 3 Suunnitellut ja toteutuneet terveydensuojelulain mukaiset tarkastukset kohdetyypeittäin

Suunnitelmallisen valvonnan kohdetyypit		Valvonta-kohteiden lukumäärä*	Suunniteltujen tarkastusten määrä 2022	Toteutuneiden tarkastusten määrä 2022
Toimintaluokka	Toimintatyyppi			
Talousveden toimittaminen	<i>Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (1352/2015)</i>			
	EU-raportoitava vedenjakelualue, vedentoimitus vähintään 1000 m ³ päivässä tai vähintään 5000 henkilölle (ominaisuustieto)	1	1	31
	Muu vedenjakelualue, vedentoimitus 10–999 m ³ päivässä tai 50–4999 henkilölle (ominaisuustieto)	32	16	
<i>Talousvettä toimittavan laitoksen vedenjakelualue (401/2001)</i>				
	Pieni vedenjakelualue, vedentoimitus < 10 m ³ /vrk tai alle 50 henkilölle (ominaisuustieto)	3	1	
Veden toimittaminen talousvettä toimittavalle laitokselle	Tukkuvesilaitos (talousvettä toimittavalle laitokselle vettä toimittava toiminnanharjoittaja)	0	0	0
Kokoontuminen, julkiset huvi- ja kokoontumishuoneistot	<i>Lasten ja nuorten kohteet:</i> kerhotilat, nuorisotilat ja leirikeskukset, lasten iltapäiväkerhot, lasten sisäleikkipuistot	27	15	7
Opetustoiminta, koulut ja oppilaitokset	<i>Esiopetus, peruskoulu, lukio, ammattioppilaitos, korkeakoulu, muu aikuiskoulutus ja muut koulut ja oppilaitokset</i>	54	18	3
Majoitustoiminta, majoitushuoneistot	<i>Hotellit, hostellit, maatilamatkailu, asuntolat, kasarnit jne.</i>	51	10	11

KOUVOLA

Kauneudenhoitoa ja ihon käsittelyä suorittavat huoneistot ja laitokset	<i>Kosmetologiset huoneistot, tatuointi ja lävistys, muu ihon käsittely tai hoito</i>	78	22	23
	<i>Solarium</i>	7	7	
Sosiaalihuollon palvelut, lasten päiväkodit ja vastaavat / lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat / vanhainkodit ja vastaavat / muut sosiaalialan yksiköt	<i>Lasten päiväkodit ja vastaavat</i>	58	19	9
	<i>Lastenkodit / lastensuojeluyksiköt ja vastaavat</i>	16	6	3
	<i>Vanhainkodit ja vastaavat</i>	26	9	6
	<i>Muut sosiaalialan yksiköt</i>	33	13	9
Liikunta ja virkistystoiminta, yleiset uimarannat / uimahallit, kylpylät ja muut yleiset allastilat / yleiset saunat / kuntosalit ja liikuntatilat	<i>Yleiset uimarannat (EU-uimarannat), huomattava määrä uimareita päivässä</i>	4	4	14
	<i>Pienet yleiset uimarannat</i>	14	14	
	<i>Yleiset altaat: uimahalli, kylpylä, uimala, vesipuisto tai muu yleinen allas</i>	14	14	10
	<i>Saunat</i>	11	5	3
	<i>Yleinen liikuntatila: urheiluhalli, kuntosali tai muu yleinen liikuntatila</i>	71	13	14
Yhteensä		500	187	143

*valvontakohteiden määrä on voinut muuttua vuoden 2022 kuluessa

Vuoden 2022 valvontasuunnitelmassa oli suunniteltu tehtävän koulu- ja päiväkotitarkastuksia. Koulutarkastukset on päätetty toteuttaa kaupungin yhteisten laajempien kiinteistökierroksien yhteydessä. Kyseisten kiinteistökierrosten toteuttaminen siirtyi muiden kaupungin tahojen päätöksestä vuodelle 2023. Vuoden 2022 valvontasuunnitelmaan oli laitettu päiväkotien osalta virheellinen tarkastusmäärätavoite. Päiväkodeista tarkastettiin vain ne, jotka olivat todellisuudessa tarkastusvuorossa vuonna 2022. Edellä mainitut asiat vaikuttivat eniten siihen, ettei tavoiteltu tarkastusmäärä toteutunut.

Valvontasuunnitelmaan sisältymättömiä tarkastuksia tehtiin 157. Kyseiset tarkastukset ovat pääasiassa sisäilmaan, asuntojen siivottomuuteen, haittaeläimiin ja meluhaittoihin liittyviä.

Terveystarkastuslain 13 §:n mukaisia ilmoituksia käsiteltiin 25. Kyseiset ilmoitukset liittyvät pääosin uusien toimipaikkojen aloittamiseen. Lausuntopyyntöjä käsiteltiin yhteensä 37. Lausuntopyyntöt koskivat pääosin ympäristölupia, rakennuslupia ja kaavaprosesseja.

Vesilaitostarkastuksia tehtiin 31, joihin sisältyi talousveden jakelualueiden, vedenottamoiden ja asiakirjojen tarkastamista. Lisäksi vesilaitosten riskinarviointia ja siihen perustuvien valvontatutkimusohjelmien päivittämisiä jatkettiin vesilaitosten kanssa edellisen vuoden tapaan.

1.2.2 Näytteenotto

Toteutuneet vesinäytteiden määrät olivat n. 80–90 % suunnitelluista näytemääristä Taulukossa 4 on esitetty suunnitellut ja toteutuneet vesinäytemäärät. Talusveden osalta on laskettu mukaan vesilaitosten jaksottaisen ja jatkuvan valvonnan näytteet sekä omavalvontanäytteet. Vesilaitoksen omia käyttötarkkailunäytteitä ei ole luvuissa huomioitu.

Taulukko 4 Suunnitellut ja toteutuneet vesinäytteenottomäärät

	Suunniteltu näytteenottomäärä	Toteutunut näytteenottomäärä	Toteuma-%
Talusvesinäytteet	n. 140	113	n. 80
Allasvesinäytteet	92	76	82
Uimarantavesinäytteet	66	61	92

Valvontatutkimusohjelmien mukaisia suunnitelmallisia talusvesinäytteitä otettiin viranomaisen toimesta 69. Lisäksi vesilaitokset ottivat itse suunnitelmallisia näytteitä 44 ja käyttötarkkailunäytteitä 185. Näytteitä otettiin talusvettä toimittavien laitosten jakelualueilta, vedenottamoilta ja vesitorneista. Verkostovedenlaatu on ollut pääsääntöisesti talusvesiasetuksen laatuvaatimukset ja –tavoitteet täyttävää.

Talous- ja uimavettä valvottiin kohdekohtaisten valvontatutkimusohjelmien tai näytteenottosuunnitelmien mukaisesti. Näytteenottoa tehtiin joko viranomaisen, toiminnanharjoittajan tai ulkopuolisen asiantuntijan toimesta. Ulkopuolisena asiantuntijana on toiminut Kymen Ympäristölaboratorio Oy sekä Kymijoen Vesi ja Ympäristö ry.

Saaramaan alueella (Saaramaa Camping ja Saaramaan Nuorisoleirialue) oli kesällä talusveden mikrobiologisia laatupoikkeamia kaivovesissä, joiden vuoksi veden käyttöä jouduttiin tilapäisesti rajoittamaan. Lisäksi Kaipiaisten, Myllykosken ja Jaalan vesitorneissa oli syksyllä kohonneita mikrobimääriä. Korjaavina toimenpiteinä Kaipiaisissa ja Myllykoskella veden vaihtuvuutta torneissa parannettiin ylijouksutuksilla. Jaalassa torni tyhjennettiin, pestiin ja desinfioitiin. Toimenpiteiden ajan torni oli pois käytöstä. Kaikissa tapauksissa näytteenottoa tihennettiin torneista ja niiden vaikutusalueen verkostoista. Poikkeavia mikrobilöydöksiä ei verkostoissa todettu. Valkealatalon kiinteistössä todettiin allasvesien valvontaprojektiin yhteydessä käyttövedessä korkeita Legionellabakteerimääriä, jonka vuoksi kiinteistön käyttöä rajoitettiin ja putkistoihin tehtiin happokäsittely.

Uimahalleissa näytteenotto toteutui pääosin suunnitelman mukaisesti. Osa uimahalleista oli suljettuina energiansäästötoimien vuoksi, joka vaikutti loppuvuonna hieman näytemääriin. Suunnitelmallisia uima-allasveden näytteenottokertoja oli yhteensä 76. Lisäksi uusintanäytteitä otettiin 5 kertaa. Näytteenotoista oli terveystalvovonnan ottamia 45 ja loput toimijoiden itsensä tai Kymen ympäristölaboratorion ottamia.

Uimarannoilta otettiin vesinäytteet näytteenottosuunnitelman mukaisesti. Yleisiltä uimarannoilta näytteet otettiin viisi kertaa ja pieniltä yleisiltä uimarannoilta kolme kertaa kesän aikana. Suunnitelmallisia uimarantavesinäytteitä otettiin 61, joka pitää sisällään myös talviuintinäytteet. Näytteistä osa oli Kymijoen Vesi- ja Ympäristö ry:n näytteenottajien ottamia näytteitä.

Kouvolan uimarannoilla vedenlaatu oli pääasiassa erinomainen koko kesän. Syanobakteereista eli sinilevästä tehtiin havaintoja Särkkien ja Sompasen uimarannoilla, mutta syanobakteerien määrät

olivat vähäiset. Käyrälammen ja Jokelan uimarannan uimareilta tuli ilmoituksia järvisyyhyyn viittaavista oireista.

1.2.3 Projektit

Valvontasuunnitelmassa ollut [Legionella uimavesissä](#)-projekti toteutui toukokuussa. Projekti kohdennettiin pääosin lämpimiin allasvesiin, kuten terapia-, pore- ja lastenaltaat. Projektissa näytteitä otettiin 13 eri altaasta. Samalla tutkittiin pistokokein talousveden lämpötilat altaiden läheisyydessä olevista vesipisteistä.

1.3 Haittaeläinasiat

Ilmoitukset haittaeläimistä ovat työllistäneet viime vuosina enenevässä määrin. Asuinalueilla koetaan monesti haittaa linnuista ja jyrsijöistä. Erytisesti rottien määrä tuntuu lisääntyneen ja niiden torjunta on vaikeampaa, koska enää kuluttajakäyttöön ei ole saatavilla torjunta-aineita. Rottien torjunnasta ja ennaltaehkäisystä annetaan paljon neuvontaa puhelimitse ja tarvittaessa asuinalueille käydään jakamassa tiedotteita. Myös elintarvikevalvonnan tarkastuksilla on jouduttu antamaan aiempaa useammin kehotuksia haittaeläimiin liittyen.

1.4 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Vuoden 2022 alussa terveysturvallisuuden suunnitelmallisen valvonnan piirissä oli 129 tupakkalain mukaista valvontakohtetta (tupakkatuotteiden vähittäismyyntipaikat ja ravitsemisliikkeiden tupakointitilat). Valvontakohteisiin tehtiin yhteensä 71 tarkastusta, joka on 101 % suunnitellusta määrästä. Tupakkalain säännöllistä valvontaa tehdään osana kohteessa tehtävää elintarvike- ja terveydensuojeluvalvontaa silloin kuin se on mahdollista.

Vuonna 2022 myönnettiin 5 tupakkatuotteiden vähittäismyyntilupaa. Yhteen taloyhtiöön määrättiin vuonna 2022 tupakointikielto koskien huoneistojen parvekkeita.

Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuoden 2022 alussa 61. Myyntipaikkoihin tehtiin 30 tarkastusta, mikä oli 200 % tavoitteesta.

Nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikat on ollut tapana tarkastaa aina tupakan myynnin valvontakäynnin yhteydessä. Tämän vuoksi nikotiinivalmisteiden valvontaa tehdään enemmän, kun valtakunnallinen tavoite on. Vuoden aikana myönnettiin viisi uutta myyntilupaa.

1.5 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkäripalvelujen saatavuus sekä peruseläinlääkäripalvelujen että kiireellisen eläinlääkäriavun osalta täytti vuoden 2022 aikana valtakunnallisen EHO-ohjelman saatavuus- ja laatuavoitteet. Palvelut on pystytty antamaan käyttäjien kannalta kohtuullisessa ajassa ja kohtuullisella etäisyydellä. Myös terveydenhuoltokäynnit on pystytty järjestämään asiakkaiden tilausten mukaisesti.

Eläinlääkintähuollossa oli vuonna 2022 yhteensä 9241 potilaskäyntiä. Taulukossa 5 on eritelty eläinlääkärikäyntimäärät virka- ja päivystysaikoina. Eläintautilain mukaisiin valvontaohjelmiin liittyvät tarkastukset tehtiin suunnitelman mukaisesti.

Taulukko 5 Eläinlääkärikäyntimäärät

	Virka-aika	Päivystys
Pieneläinvastaanottokäynnit	6687	1428
Sairaskäynnit	777	311
Terveystarkastuskäynnit	38	

Eläinsuojelutarkastuksia tehtiin vuonna 2022 yhteensä 203 kpl. Ilmoituksenvaraisia kohteita ei tarkastettu vuonna 2022. Helmikuun alusta alkaen valvontaeläinlääkäri viransijaisuutta hoiti lyhyen aikaa osa-aikainen eläinlääkäri ja keväällä (2,5 kk ajan) ei työssä ollut lainkaan valvontaeläinlääkäriä. Kaupungineläinlääkärit hoitivat valvontaeläinlääkäriä puuttuessa kiireellisimmät eläinsuojelukäynnit. Alkuvuoden resurssivajeen vuoksi vuoden käyntimäärät jäivät edellisiä vuosia pienemmäksi ja alkuvuonna 2022 eläinsuojelutarkastuksista tehtiin vain kiireellisimmät. Keväällä perustettiin toinen valvontaeläinlääkäri virka, ja toukokuussa aloitti kaksi valvontaeläinlääkäriä. Toisen valvontaeläinlääkäri viran perustamisen jälkeen eläinsuojelukäynnit on tehty pääsääntöisesti kahden valvontaeläinlääkäri parityönä. Valvontaeläinlääkärien aloitettua keväällä käymättä jääneitä tarkastuksia on tehty kiireellisyysjärjestyksessä. Toisen valvontaeläinlääkäri ollessa poissa terveystarkastajat ovat olleet mukana käynneillä. Terveystarkastaja on ollut virkaeläinlääkäri mukana 42 eläinsuojelukäynnillä.

2 Suunnitellun toiminnan ja tarkastusten kattavuus

2.1 Elintarvikevalvonta

2.1.1 Valvonnan kattavuus toimialoittain

Elintarvikevalvonnan piirissä olevia kohteita oli alkutuotanto mukaan lukien 1496 kpl, joissa eri toimintoja yhteensä 1727. Oiva-tarkastuksien piirissä olevista 646 toimipaikasta (728 toimintoa) tarkastettiin 304 kpl ja tarkastettuja toimintoja oli 334 kpl. Valvonta kattoi 48 % toimipaikoista.

2.1.2 Valvonnan painopisteet

- [Ruokaviraston suunnittelemat valtakunnalliset painopistealueista](#) vain osa eteni kuntatason toteutukseen vuoden 2022 aikana.

- [Lämpötilahallinta elintarvikehuoneistoissa](#) on painopiste, jossa kaikilla Oiva-tarkastuksilla tarkastetaan lämpötilahallintaa. Vuoden 2022 lopussa siihen liittyvät arviointiohjeet olivat kuntien lausuttavina. Varsinainen tarkastustoiminta tämän painopisteen osalta siirtyi toteutettavaksi vuonna 2023.
- [Tuotteiden jäljitettävyyys](#)-painopisteen uudesta toteutusaikataulusta ei ole vielä tietoa.
- [Valvojan työkalupakki](#) -painopiste eteni Ruokavirastossa mutta kuntatyössä siitä hyödyttiin vasta loppuvuodesta Ruokaviraston uusien nettisivujen auetessa. Jatkossa kuntavalvojat

hyötyvät uudesta sivurakenteesta, koska tieto on helpommin löydettävissä ja uudet ohjeet entisestään yhdenmukaistavat valvontaa. Painopiste jatkuu vuodelle 2023.

- [Kohteet valvonnan piiriin](#) –painopiste haarukoi valtakunnallisesti valvonnan ulkopuolella olevia kohteita alv-rekisteristä. Ensimmäinen haarukointi ei tuonut esiin puutteita Kouvolan osalta. Painopiste jatkuu vuonna 2023. Kohteiden puuttumista valvonnasta on myös itse pienimuotoisesti haarukoitu esim. toisilta viranomaisilta saatujen tietojen pohjalta.
- Petoksellisen toiminnan torjunta viranomaistyössä -painopiste koulutti valvoja ahkerasti vuonna 2022. Teams-koulutusta saatiin mm. rikollisen toiminnan tunnistamisesta, viranomaisyhteistyön merkityksestä, tutkintapyyntöjen tekemisestä ja todistajana olemisesta.
- [Pandemiavalmiuden kehittäminen](#) -painopiste eteni Ruokaviraston sisäisenä vuonna 2022. Kuntavalvoijille painopisteen eteneminen näkyi päivitettyinä ohjeina, jotka otettiin käyttöön. Tähän painopisteeseen liittyen päivitettiin ympäristöterveydenhuollon varautumissuunnitelman elintarvikeosuutta.

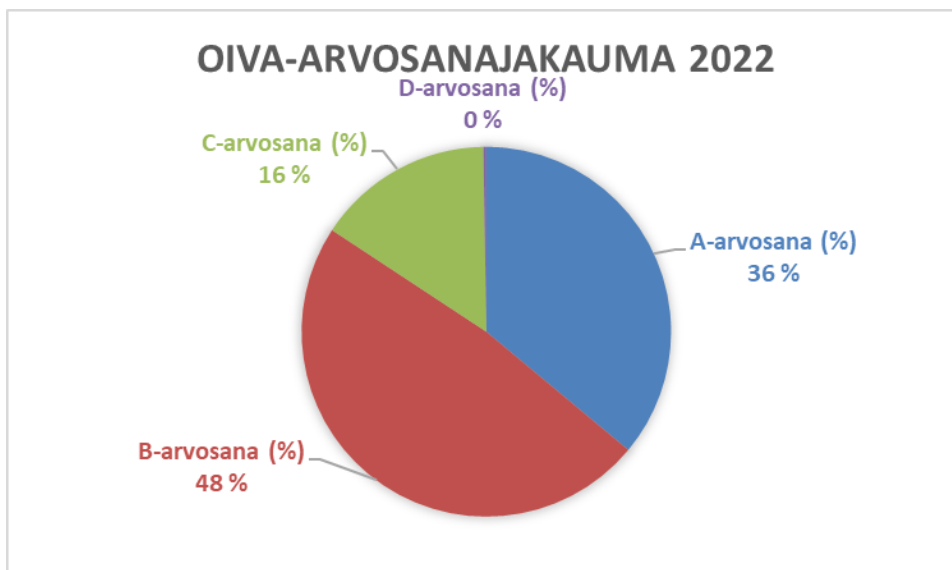
- Omia painopisteitä oli ohjaus- ja neuvontakäynnit, joista kerrotaan tarkemmin kappaleessa 7.
- Elintarvikevalvontatiimissä on sovittu, että Oiva-tarkastuksilla tarkastetaan aina tietyt yhteisesti sovitut asiat, mikäli ne koskettavat tarkastettavaa toimintaa. Nämä asiat on valittu riskiperusteisesti jo Oiva-tarkastuksien alussa v. 2013. Vuonna 2022 näitä asioita tarkastettiin erilaisissa kohteissa yhteensä 2982 kertaa (taulukko 6).

Taulukko 6. Kouvolan elintarviketiimin omat Oiva-painopisteet ja niiden tarkastusmäärät toiminnoittain.

	3.1. Tilojen yleinen siisteys ja puhtaus	3.2. Työvälineiden, laitteiden ja siivousvälineiden puhtaus	4.1. Henkilökunnan työtapojen hygieenisuus	4.2. Käsihygieniä	4.3. Työvaatteet	6.2. Kylmänä säilytettävät elintarvikkeet	6.3. Kuumana säilytettävät elintarvikkeet	6.4. Jäähdytys	7.2. Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinta myynnissä	7.3. Tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinta tarjoilussa	10.1. Erillään pito ja ristikontaminaatio	18.1. Oiva-raportin esilläpito
Elintarvikkeiden valmistus, ei maito/liiha/kala/muna/vilja-kasvis	7	5	5	6	5	4	0	0	1	1	3	2
Elintarvikkeiden kuljetukset	14	14	14	5	14	0	0	0	0	0	0	14
Elintarvikkeiden myynti	61	61	59	60	47	56	9	7	56	10	32	45
Elintarvikkeiden tarjoilu	236	236	213	227	209	183	218	98	19	175	166	183
Elintarvikkeiden varastointi ja pakastaminen	6	6	5	3	1	2	0	0	0	0	1	0
Kansalliset toiminnalliset helpotukset	2	2	2	2	1	2	0	0	0	0	0	0
<i>Liha-ala</i>	4	4	2	0	2	1	0	0	0	0	3	1
<i>Maitoala</i>	6	6	3	4	2	4	0	0	0	0	3	0
<i>Muna-ala</i>	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
<i>Vienti ja tuonti</i>	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0
<i>Vilja- ja kasvisala</i>	17	17	15	15	13	13	0	1	5	1	11	8
Yhteensä	355	353	319	322	294	265	227	106	82	187	219	253

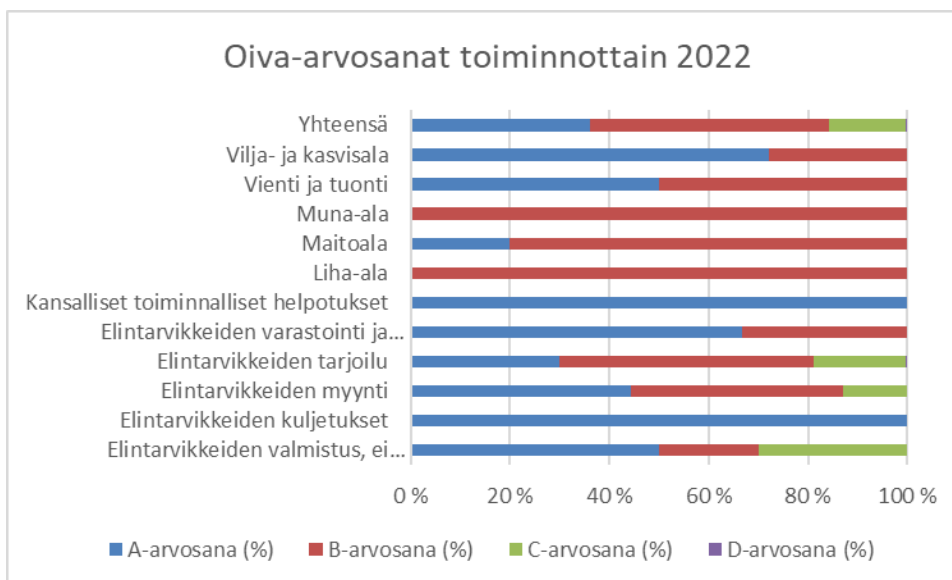
2.1.3 Tarkastuksilla esiin tulleiden epäkohtien määrä ja laatu sekä viranomaisen toimenpiteet näiden epäkohtien korjaamiseksi ja asioiden saattamiseksi määrystenmukaiselle tasolle

Elintarvikevalvonnan osalta 82 % Oiva-tarkastuksista sai parhaan tai toiseksi parhaan arvosanan (kuva 1.). Oiva-tarkastuksista parhaimman A- arvosanan sai 36 % tarkastetuista kohteista Hyvään B-arvosanaan ylsi 48 % ja korjauskehotuksen määräaikoineen sai 16 % tarkastuksista. Kolmessa tarkastuksessa annettiin huonoin D-arvosana.

Kuva 1 Oiva-arvosanojen jakauma (%)

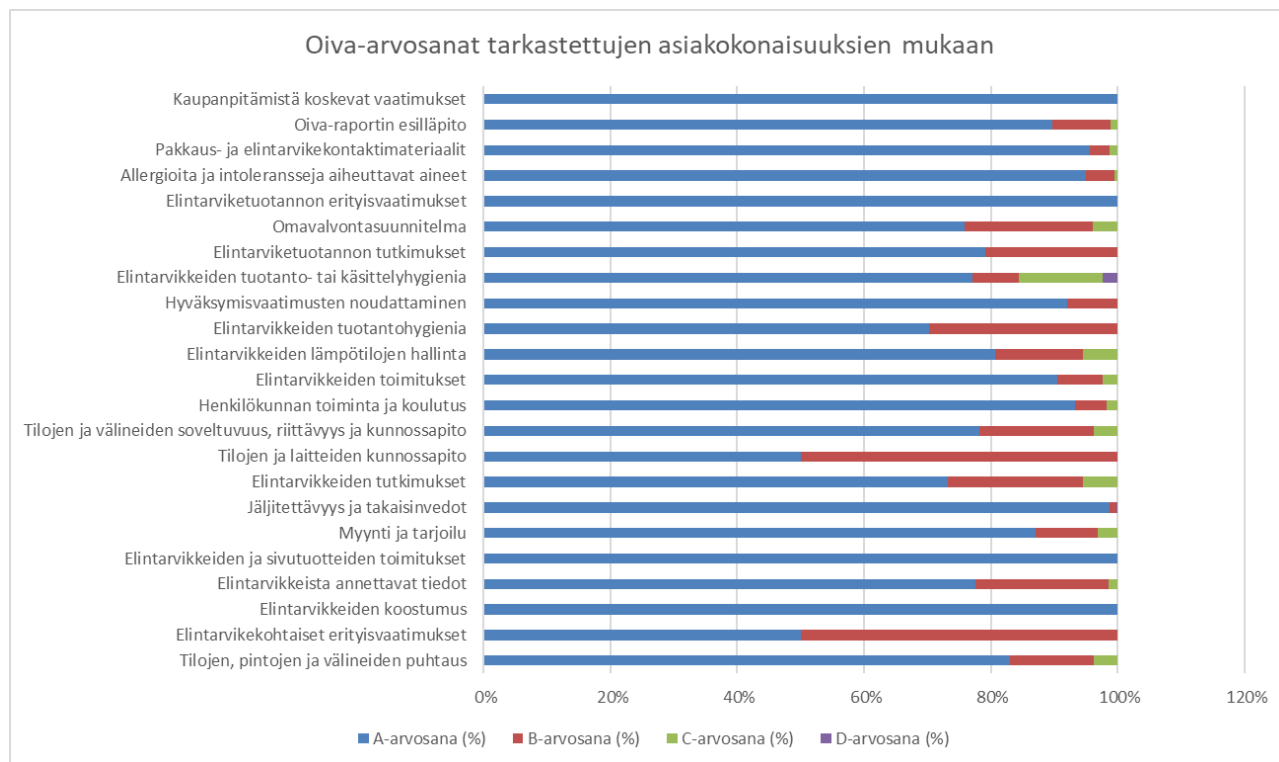
Eniten korjauskehotuksia Oiva-tarkastuksissa annettiin ravintoloille (40 kpl) ja vähittäismyymälöille (9 kpl). Tarkastetuista ravintoloista lähes joka kolmas ravintola (122 kpl) sai C-arvosanan. Se on enemmän kuin kahtena edellisenä vuonna, mutta samalla tasolla koronaa edeltävän vuoden 2019 kanssa. Eniten puutteita em. paikoissa todettiin tilojen yleisessä siisteydessä ja puhtaudessa, jäähdytyksessä, omavalvonnassa, tuotteiden säilyvyyden ja myyntiajan hallinnassa sekä omavalvontanäytteiden otossa. Asioiden kuntoon saattamiseksi ohjausta ja neuvontaa annettiin 245 kertaa, korjauskehotuksia 59 kertaa ja neljässä paikassa edettiin pakkokeinoihin.

Kuva 2 Oiva-arvosanojen jakautuminen toiminnottain

Korjauskehotuksien noudattamista seurattiin määräaikojen jälkeen tehdyillä seurantatarkastuksilla (51 kpl), jotka kohdentuivat 39 toimipaikkaan. Toimintaansa paransi yli puolet toimipaikoista (59 %). Ne, jotka eivät parantaneet toimintaansa saivat toistamiseen C-arvosanan, josta tehtiin uusi seurantatarkastus. Osa määräajoista annettiin vuoden lopussa, jolloin seurantatarkastukset siirtyivät seuraavan vuoden puolelle, eivätkä siten ole luvuissa mukana. Toiminnan loppuessa ei seurantatarkastusta myöskään tehty.

Yksi tarkastus sisältää useita [arvioitavia asioita](#), joiden pohjalta tarkastuksen yleisarvosana muodostuu huonoimmat yksittäisen arvosanan perusteella. Yksittäisten arvioitavien asioiden arvosanajakauma on esitetty kuvassa 3. Tarkastetuista asioista 86 % oli vaatimusten mukaisella tasolla (A-arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 11 % (B-arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 3 % (C-arvosana). Vakavaa terveysvaaraa tai kuluttajan harhaanjohtamista oli neljässä paikassa (D-arvosana).

Kuva 3 Elintarvikelain mukaisilla suunnitelmallisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma suhteessa tarkastettuun asiakokonaisuuteen. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehoitus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Kontaktimateriaalitarkastuksia tehtiin vain yksi, joka sai A-arvosanan. Ne eivät kuulu Oiva-tarkastuksien piiriin.

Alkutuotannon tarkastukset tehdään [tarkastusohjeiden](#) mukaan, joiden pohjalta toimintaa arvioidaan ja arvosana muodostuu. Maidontuotannon tarkastuksista parhaan A-arvosanan sai kahdeksan toimijaa. Yhdelle toimijalle annettiin korjauskehoitus (C-arvosana) määräaikaan lääkekirjanpitoon, talousveteen sekä raaka – ja ternimaidon luovutukseen liittyen. Täydentäviin ehtoihin (TE) liittyvien C-arvosanojen osalta tieto välittyi myös AVI:iin. Avomaa puutarhaviilijä sai tarkastuksesta A-arvosanan. Alkutuotannosta haetuissa valvontaohjelmien mukaisissa elintarvikenäytteissä ei todettu vaatimustenvastaisuuksia.

Johtopäätökset vuoden 2022 elintarvikevalvonnasta: Omien painopisterivien kohdentamista arvioidaan kevään kehityspäivässä valvontatuloksiin pohjautuen. Tiettyjen asioiden painotettua valvontaa harkittaneen joko kaikissa valvontakohteissa tai painotettuna kohdetyyppeihin, joissa havaittiin eniten puutteita esim. omaohjelmien näytteenotossa. Mahdolliset muutokset omissa painopisteissä sisällytetään vuoden 2024 valvontasuunnitelmaan. C- ja D-arvosanoja saaneiden kohdetyyppien valvonnan tilapäistä tihentämistä on tarpeen harkita esim. ravintoloiden osalta.

Resurssit huomioiden tulee vastaavasti hyviä arvosanoja saaneiden kohdetyyppien tarkastuksia riskiperusteisesti harventaa, jos mahdollista. Tätä pohdittaneen myös kevään kehityspäivässä.

2.2 Terveysuojelu

Terveysuojelulain mukaiseen suunnitelmalliseen valvontaan kuuluvia valvontakohteita oli vuoden 2022 alussa yhteensä 500 kpl ja niistä tarkastettiin 135 eri kohdetta. Näin ollen vuonna 2022 valvonta kattoi noin 27 % kohteista.

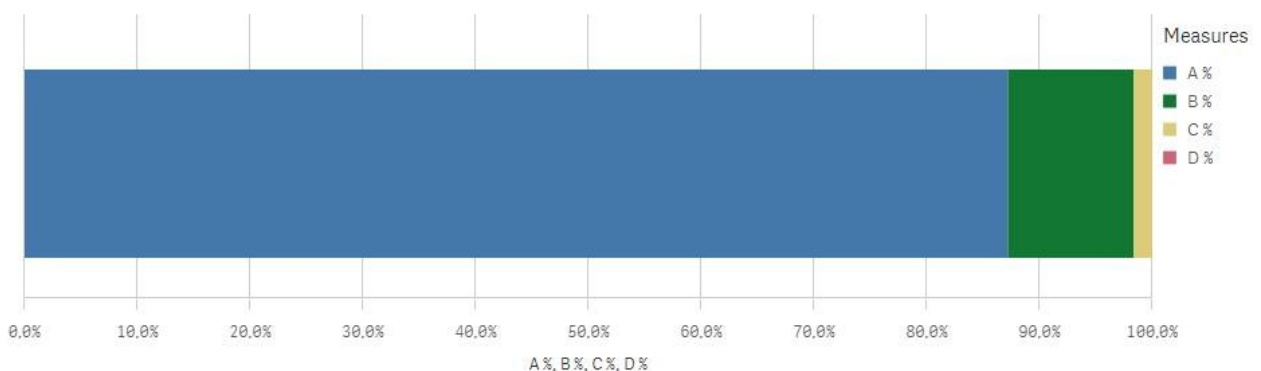
Valvontasuunnitelmassa oli painopistealueina omavalvonnan tukeminen, elinympäristöterveyden edistäminen ja yhteistyö sekä radonvalvonta. Valvontakohteille laadittiin kirjallinen omavalvontaohje, jossa on käyty läpi mitä terveysuojelulain tarkoittama omavalvonta pitää sisällään käytännössä. Ohjetta jaettiin kohteille tarkastuskäyntien yhteydessä. Näin ollen painopiste omavalvonnan tukemisesta toteutui hyvin.

Elinympäristöterveyttä pyrittiin edistämään tiedottamalla ja tekemällä yhteistyötä monien eri tahojen kanssa. Tiedotteita laadittiin mm. sisäilman radonin mittaamisesta, Legionellabakteerista, kaivon kunnan tarkastamisesta ja veden tutkimisesta, uimavesituloksista ja sinilevättilanteesta sekä jyräjoiden torjumisesta.

Yhteistyöpalavereita pidettiin kaupungin liikuntapalveluiden, puhtauspalveluiden, varhaiskasvatuksen ja rakennusvalvonnan kanssa. Lisäksi osallistuttiin kaupunkisuunnittelun kaavapalavereihin. Yhteistyöpalaverit pidettiin myös Kymsoten sosiaalihuollon, Kouvolan Veden ja Kymenlaakson pelastuslaitoksen kanssa.

Radonvalvontaa tehtiin suunnitelmallisten valvontakäyntien yhteydessä ja aiheesta tiedotettiin sosiaalisessa mediassa.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla tuli esiin hyvin vähän epäkohtia. Tarkastuksilla tehdyistä havainnoista oli 87 % vaatimusten mukaisella tasolla (A arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 11 % (B arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 2 % (C arvosana). Havaintojen jakauma on esitetty kuvassa 4. Havaintojen jakauma on ollut myös kahtena edellisenä vuonna hyvin samalla tasolla.

Kuva 4 Terveysuojelulain mukaisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehoitus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

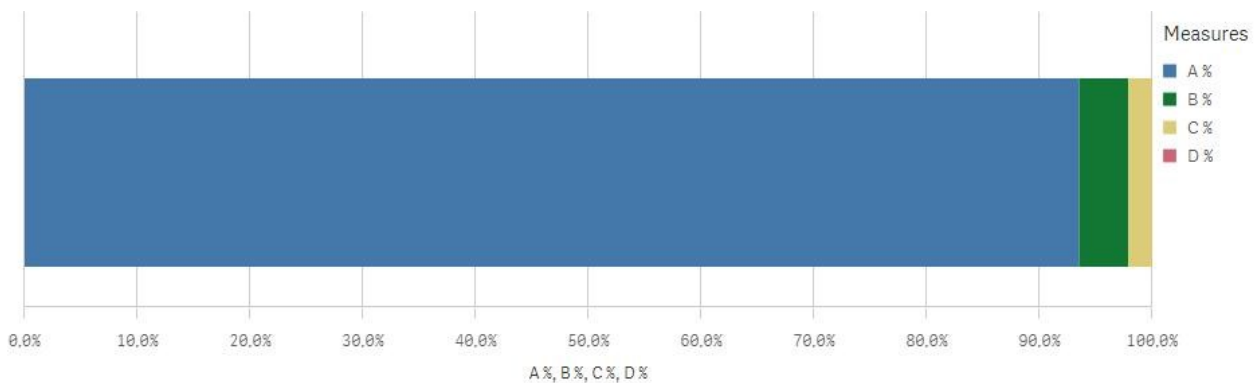
Kehotuksia (C arvosana) annettiin pääosin radonpitoisuuden mittaamisesta, talousveden lämpötilasta sekä tilojen ja kalusteiden kunnosta. Jälkivalvontaa tehtiin erikseen tarvittaessa ja vähäisemmistä puutteista jälkivalvonta tehdään seuraavan tarkastuksen yhteydessä.

2.3 Tupakka- ja lääkelain valvonta

Tupakan myyntipaikkoja oli vuoden 2022 alussa yhteensä 118 kpl ja niistä tarkastettiin 51. Näin ollen valvonnan piirissä oli 43 % tupakan myyntipaikoista. Ravitsemisliikkeiden yhteydessä olevia tupakointitiloja oli 11 ja ne kaikki tarkastettiin vuonna 2022. Lääkelain mukaisia nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikkoja oli vuoden 2022 alussa 61 ja niistä tarkastettiin 30. Näin ollen nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipaikoista tarkastettiin 49 %.

Valvontasuunnitelmassa oli tupakkavalvonnan painopistealueeksi nostettu tuotevalvonta ja markkinoinnin valvonta sekä omavalvonnan tukeminen ja yhteistyö ehkäisevän päihdetyön kanssa. Tuotevalvontaa ja markkinoinnin valvontaa ei tehty ja niihin on tarkoitus kiinnittää huomiota seuraavana vuonna. Omavalvonnasta on annettu tarvittaessa ohjausta ja neuvontaa tarkastuskäyntien yhteydessä ja toimijan ottaessa yhteyttä. Ehkäisevän päihdetyön kanssa pidettiin yhteistyöpalaveri.

Valvontasuunnitelman mukaisilla tarkastuksilla tuli esiin hyvin vähän epäkohtia. Tarkastuksilla tehdyistä havainnoista oli 94 % vaatimusten mukaisella tasolla (A arvosana). Vähäisiä puutteita oli havainnoista 4 % (B arvosana) ja kehotuksen vaatimia vaatimusten vastaisuuksia oli 2 % (C arvosana). Havaintojen jakauma on esitetty kuvassa 5. Havaintojen jakauma on ollut myös kolmena edellisenä vuonna hyvin samalla tasolla.

Kuva 5 Tupakkalain mukaisilla tarkastuksilla annettujen arvosanojen jakauma. A=vaatimusten mukainen, B=vähäisiä puutteita (ohjaus, neuvonta), C=vaatimusten vastainen (kehotus), D=vaatimusten vastainen (hallintopakko)

Kehotuksien (C arvosana) antaminen liittyy pääosin omavalvontasuunnitelman saatavuuteen, tuotteiden sijoitteluun myyntipisteessä, myyntikieltoilmoituksen esilläpitoon ja tupakointikielto-opasteisiin.

2.4 Eläinlääkintähuolto

Eläinlääkintähuollolle oli asetettu monia valtakunnallisia [painopisteitä](#). Valvontaa tehtiin AVI:n ohjeistuksen mukaan. Koulutuksiin osallistuttiin EU:n eläinterveys sääntöjen 2019/429 (AHL) ja muun eläintautilainsäädännön sekä EU:n eläinlääkeasetuksen osalta. Uusia lainsäädännön vaatimuksia alettiin soveltaa. Etelä-Suomen Aluehallintoviraston eläinten hyvinvoinnin valvonnan painopisteenä oli lammastilojen valvonta. Kouvolaossa AVI:n tekemän otannan perusteella tarkastettiin kolmessa lampaiden pitopaikassa lampaiden hyvinvointia ja sivutuotelainsäädännön noudattamista.

Osa painopisteistä jäi toteutumatta, koska niiden osalta ei järjestetty koulutuksia. Myöskään eläinten hyvinvointilaki ei vielä valmistunut.

KOUVOLA

Eläinsuojelun osalta vuosi 2022 oli jälleen kiireinen ja uusia ilmoituksia kirjattiin noin 270. Ilmoituksista noin 90 % johti tarkastukseen. Ilmoitusten perusteella tarkastetuista kohteista 37 %:ssa ryhdyttiin toimenpiteisiin eli annettiin joko eläinsuojelulain 42 §:n mukaisia määräyksiä tai ryhdyttiin 44 §:n mukaisiin viranomaisen suorittamiin kiiretoimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi. Eläinsuojelulain rikkomisesta on tehty tutkintapyyntöjä poliisille.

3 Ohjaus, neuvonta, kouluttaminen ja muu viestintä

3.1 Ohjaus- ja neuvontakäynnit

Koulutukset ja ohjauskäynnit toteutettiin valvonnan perusmaksulla saaduilla tuloilla. Koulutuksien ja ohjauskäyntien suunnittelussa hyödynnettiin elintarvikevalvonnassa ylemmän korkeakoulututkinnon käyneen terveystarkastajan [opinnäytetyön](#) tuloksia. Ohjauskäyntien toteutuksesta vastasi pääosin harjoittelija. Syksyllä aloittaneen projektityöntekijän mediaosaaminen ja työpanos siivittivät ohjaus- ja koulutusmateriaalien työstöä kansantajuisempaan ja informatiivisempaan suuntaan. Projektityöntekijän avulla myös aiemmin työlääksi koettu some-tilin ylläpito selkiytyi ja sisällöntuotanto säännöllistyi. Samalla kuntalaisten tavoitettavuus ajankohtaisasioissa some-tilin kautta lisääntyi.

Koulutukset päätettiin toteuttaa kahdella eri tavalla; koulutusvideoilla ja kohdennetuilla käynneillä

3.1.1 Koulutusvideot

Kaikille toimijoille suunnattuja varsinaisia koulutustapahtumia ei pidetty vaan lopputyön tuloksien perusteella havaittiin toimijoiden kaipaavan enemmänkin omiin työaikoihin sovitettavaa nettipohjaista koulutusta. Projektityöntekijän kanssa valmisteltiin ja kuvattiin kaupungintalon studiossa 4 kpl [ohjevideoita](#) eniten toivotuista elintarvikevalvonnan aiheista. Ohjevideoiden tekoa jatketaan vuonna 2023.

Talousvesinäytteenotosta laadittiin vesiosuuskunnille suunnattu [opastusvideo](#), jossa ohjeistetaan vesinäytteenotossa huomioitavat asiat.

Vuoden 2022 aikana videoita ei vielä markkinoitu toimijoille, vaan markkinointi tehdään kevään 2023 kuluessa. Toistaiseksi seurantaa katsojaluvuista ei ole esittää, mutta lukuja on tarkoitus seurata vuoden 2023 aikana.

3.1.2 Kohdennetut käynnit

Ohjaus- ja neuvontakäyntien aiheet, sisältö ja kohderyhmä suunniteltiin etukäteen. Elintarvikevalvonnassa kohdennettuja käyntejä tehtiin kahdenlaisia. Ensimmäiset ohjaus- ja neuvontakäynnit (36 kpl) tehtiin kohteisiin, joissa valmistettiin lounaskeittoja. Käynnillä keskusteltiin suolankäytöstä, mitattiin pikamittarilla lounaskeiton suolapitoisuus ja jätettiin pieni info aiheesta. Toiset kohdennetut ohjaus- ja neuvontakäynnit (33 kpl kpl) tehtiin kohteisiin, jotka uppopaistoivat tuotteita. Niillä käynneillä mitattiin pikamittarilla rasvan laatua, keskusteltiin uppopaistorasvan laadusta ja jätettiin aiheesta pieni info. Molempien kohdennettujen ohjaus- ja neuvontakäyntien tuloksista tehtiin [yhteenvedot](#), jotka julkaistiin elintarvikevalvonnan nettisivuilla.

Terveystarkastuksessa kiinnitettiin erityisesti huomiota oikeanlaisiin talousveden lämpötiloihin Legionellabakteerin lisääntymisriskin vuoksi. Suunnitelmallisten valvontakäyntien lisäksi talousvesinäytteenoton yhteydessä mitattiin sekä kylmän että kuumien veden lämpötilat ja annettiin ohjausta oikeanlaisista lämpötiloista (23 kohdetta).

3.2 Esitykset ja luennot

Elintarvikevalvontaa pyydettiin pitämään kaksi kuntapuheenvuoroa Kouvolan valvontatoiminnasta Ruokaviraston järjestämällä elintarvikevalvonnan valtakunnallisilla koulutuspäivillä (n. 350 kuulijaa). Toinen esitys käsitteli elintarvikkeiden vierasaineiden lainsäädäntöä ja niiden valvontaa ja toinen elintarvikeyrityksien markkinoinnin valvontaa. Lisäksi pidettiin kuntapuheenvuoro Ruokaviraston valvojille järjestämässä kasvinsuojeluainejäämä- ja vierasainenäytteiden näytteenottokoulutuksessa (yli 50 kuulijaa).

Aiemmista vuosista poiketen ammatillista elintarvikekoulutusta antaville koulutusyksiköille ei pidetty erillisiä koulutustilaisuuksia mutta terveydenhuolto-opiskelijoille pidettiin esitys ympäristöterveydenhuollosta (22 kuulijaa). Jalkahoitolan perustamisesta pidettiin luento Edukon opiskelijoille (10 kuulijaa). Lisäksi esiteltiin päiväkodeissa tehtyä pintapuhtaus selvitystä Puhtaustiedon järjestämällä koulutuspäivillä (150 kuulijaa).

Uuden sisäilmamallin ja kiinteistökierrosten vaikutusta kunnan sisäilmatilanteeseen ja terveydensuojeluviranomaisen työhön esiteltiin rakennusterveysasiantuntijoiden (RTA 2021-2022) päätösseminaarissa (40 kuulijaa) sekä Kaakonkulman sisäilmapäivillä Savonlinnassa (12 kuulijaa). Terveysvalvonta on mukana Terveet Tilat 2028 -hankkeessa ja Kouvolan kaupungin sisäilmamallista on tullut valtakunnallinen sisäilmamalli. Valtakunnan tasolla on julkaistu [videohaastattelu](#) Kouvolan sisäilmamallin ja kiinteistökierrosten toiminnasta.

4 Toiminnan laadullinen arviointi

Ympäristöterveydenhuollolla on käytössä EnviroVetin LaatuNet-laadunhallintajärjestelmä. Laadunhallintajärjestelmän avulla on saatu yhdenmukaistettua valvontakäytäntöjä ja kehitettyä jatkuvasti laadunhallintaa. Kouvolan ympäristöterveydenhuollolla on myös LaatuNet laatukäsikirja.

Laadunhallinta koostui vuonna 2022 pääosin poikkeamahallinnasta ja auditoinneista. Poikkeamille on koontitaulukko, johon kirjattiin vuoden aikana esiintyneitä poikkeamia. Eläinlääkintähuollolle ja terveysvalvonnalle on erilliset poikkeamataulukot.

Sisäisille auditoinneille laadittu auditointiohjelma toteutui hyvin. Ympäristöterveydenhuollon henkilöstö toteutti itse sisäiset auditoinnit. Henkilöstöstä neljä on käynyt sisäisen auditoijan koulutuksen. Sisäiset auditoinnit kohdistuivat vuonna 2022 johtamisen prosesseihin, laskutukseen ja tupakan myyntilupiin. Lisäksi tehtiin elintarvikevalvonnan seuranta-auditointi koskien OIVA-tarkastusraporttien kuvien liittämistä. Auditoinneissa esiin tulleet virheet pyrittiin korjaamaan. Auditointien tulokset käytiin läpi henkilöstön kanssa ja ne tallennettiin myös LaatuNetiin.

LaatuNet toteutti interkalibrointeja, joihin osallistuttiin. Elintarvikevalvonnan interkalibroinnin aiheena oli Listeria monocytogenes ja riskinarviointi. Terveystoiminnan osalta interkalibrointi koski talousveden häiriötilannetta. Interkalibrointien perusteella saatiin tietoa, kuinka yhdenmukaisesta valvonta on henkilöstön välillä sekä valtakunnallisesti.

EnviroVet / LaatuNet teki ulkoisen auditoinnin vuoden 2022 joulukuussa ja se koski koko ympäristöterveydenhuollon toimintaa. Auditoinnin perusteella todettiin Kouvolan kaupungin ympäristöterveydenhuollon tekemän valvontatyön ja laadunhallinnan olevan kokonaisuudessaan hyvällä tasolla. Kehitettävää oli numeeristen laatumittareiden käyttöönoton ja paremman laatutavoitteiden seurannan osalta. Myös asiakastyytyväisyyttä suositeltiin käytettävän yhtenä laatumittarina. Näytteenottoon kuluva työaika suositeltiin seurattavan ainakin karkealla tasolla.

Keväällä 2022 Kouvolan ympäristöterveydenhuollolle myönnettiin valtakunnallinen LaatuNet kunniamaininta yksikön tekemästä aktiivisesta laatutyöstä vuonna 2021.

AVI ei tehnyt vuonna 2022 Kouvolan valvontayksikköön arviointi- ja ohjauskäyntiä. Kyseinen arviointi- ja ohjauskäynti on tehty koko ympäristöterveydenhuoltoon vuonna 2015 ja elintarvikevalvontaan vuonna 2019.

5 Epidemiat ja varautuminen

Terveysvalvonnalla ja Kymsotella on yhteinen epidemiatyöryhmä. Työryhmä kokoontui kaksi kertaa vuonna 2022. Terveysvalvonnasta on edustus myös varuskuntien epidemiatyöryhmissä, mutta ryhmät eivät kokoontuneet vuonna 2022.

Vuonna 2022 oli yksi laajempi ruokamyrkytyspäily, josta tehtiin myös RYMY-ilmoitus. Selvittelyjen perusteella kuitenkin osoittautui, ettei kyseinen epidemia ollut ruokamyrkytyksen aiheuttama. Lisäksi oli 26 ruokamyrkytyspäilyä, joissa oli kyseessä yksittäisten henkilöiden oirehtiminen. Kyseiset tapaukset eivät kuitenkaan olleet epidemioita.

Ympäristöterveydenhuollon valmiussuunnitelma päivitettiin loppuvuodesta 2022. Päivitetty valmiussuunnitelma on hyväksytty toimialan valmiusryhmässä 21.2.2023.

Etelä-Karjalan ja Kymenlaakson alueella järjestettiin vuonna KAAKKO 22-valmiusharjoitus, johon Kouvolan kaupunki osallistui. Terveysvalvonta oli mukana harjoituksessa. Harjoituksen tavoitteina oli yhteisen tilannekuvaprosessin kehittäminen, väestönsuojavalmiuden edistäminen, ihmisten evakuointi- ja vastaanottokyvyn parantaminen eri tilanteissa sekä liikenne- ja polttonestelogiikan turvaaminen häiriötilanteissa.

6 Valvonnasta saadut tulot ja niiden kohdentuminen

Valvonnasta kertyneet kokonaistulot olivat 328 958 €. Valvonnan tulojen jakaantuminen on esitetty taulukossa 7.

Taulukko 7 Valvonnan tulojen jakaantuminen

Valvonnan toimiala	valvonnan perusmaksu / vuosimaksu	valvontamaksut (tarkastukset, näytteenotot, ilmoituksen käsittely)	maksut yhteensä
Elintarvikevalvonta	78 450 €	80 530 €	158 980 €
Terveysnsuojelu	38 400 €	32 989 €	71 389 €
Tupakkavalvonta	90 419 €	460 €	90 879 €
Lääkelain valvonta	6 710 €	1 000 €	7 710 €
		Maksut yhteensä	328 958 €

KOUVOLA

Valvonnasta saadut tulot ovat kohdistuneet ympäristöterveydenhuollon toimintakulujen kattamiseen eli käytännössä pääosin henkilöresurssien turvaamiseen. Mahdollisuudet toiminnan kehittämiseen ovat hyvin pitkälti sidoksissa henkilöresurssien määrään. Vuonna 2022 ensimmäistä kertaa perityn valvonnan perusmaksun tuloja käytettiin rekrytoimalla terveystalvonnalle määrääikainen projektityöntekijä, jonka työtehtäviin kuului muun muassa viestinnän kehittäminen ja erilaisten kirjallisten ja videoitujen ohjeiden tuottaminen. Elintarvikevalvonnassa tuloja käytettiin myös uudenlaisten ohjaus- ja neuvontakäyntien toteuttamiseen. Näin ollen tulojen kohdentaminen ympäristöterveydenhuollon kehittämiseen olisi tärkeää jatkossakin.

7 Voimavarat

Vuonna 2022 on terveystalvonnasta ollut kaksi henkilöä pidempijaksoisella virkavapaalla. Sijaisuudet on saatu järjestettyä kuitenkin hyvin, eikä poissaolojaksoilla ole ollut juurikaan vaikutusta kokonaisresursseihin. Terveystalvonnassa resurssit ovat kohtuulliset ja vastaavat lainsäädännön vaatimuksia ja valvontatarvetta. Henkilöstövoimavarojen jakautuminen eri ympäristöterveydenhuollon toimialojen välillä on esitetty taulukossa 8.

Taulukko 8 Henkilöstövoimavarojen kohdentuminen

Toimiala	Henkilötyövuodet
Terveystalvonnassa	4,7
Tupakkalain valvonta	0,3
Elintarvikevalvonta	5,2
Eläinlääkäripalvelut	4,7
Eläinsuojeluvalvonta	1,7
Eläintautivalvonta	0,3
Ympäristöterveydenhuollon johtaminen	0,65
Avustava henkilökunta	3,1
Yhteensä	20,65

Elintarvikevalvonnassa sekä tupakka- ja lääkelain valvonnassa voimavarat suuntautuvat pääosin suunnitelmalliseen valvontaan. Sen sijaan terveystalvonnassa mukaisessa valvonnassa suunnitelmallisen valvonnan osuus on noin puolet valvonnan kokonaismäärästä. Toisaalta elintarvikevalvonnassa tehtävien korjauskehotusten seurantatarkastuksien määrä on myös viime vuosina ollut nouseva.

Eläinlääkintähuollossa oli vuonna 2022 merkittävä resurssivajaus praktikkoeläinlääkäreissä. Olemassa olevia praktikkovirkoja ei saatu täytettyä. Valvontaeläinlääkäriresurssi puolestaan parani, kun saatiin perustettua ja täytettyä toisen valvontaeläinlääkärin virka.

Vuonna 2022 ensimmäistä kertaa kerätyt elintarvike- ja terveydensuojelulain mukaiset valvonnan perusmaksut työllistivät henkilöstöä hyvin paljon. Maksujen perimiseen liittyi teknisiä haasteita ja niihin liittyen paljon erinäistä selvittelytyötä. Lisäksi kaikki valvontakohteet tuli käydä järjestelmästä läpi ja merkitä tieto perusmaksun perimisestä. Perusmaksun laskutuksen järjestelyt hoitivat tarkastajat sekä toimistos sihteeri.

Elintarvikevalvonnassa toiminnan aloittamiseen, toiminnanharjoittajan vaihtumiseen ja toiminnan lopettamiseen liittyneiden ilmoitusten määrä oli korkea. Uusi käytäntö lopetusilmoitusten käsittelystä lisäsi omalta osaltaan työmäärää.

Laitosvalvonta on ollut ympäristöterveyspäällikön tehtävänä. Ympäristöterveyspäälliköllä on kuitenkin niin paljon muita tehtäviä, ettei työaika laitosvalvonnalle jää riittävästi. Näin ollen vuonna 2023 ollaan perustamassa Kouvolaan hygieenikon virka. Hygieenikon tehtäviin kuuluu myyntipalveluna myös Kotkan ja Haminan laitosvalvonta.

8 Toiminnan kehittämistarpeet

Työajan riittävyyteen pyritään kiinnittämään entistä paremmin huomiota. Terveysvalvonnan henkilöstölle tehdyn työhyvinvointikyselyn perusteella laadittuun työhyvinvointisuunnitelmaan on asetettu tavoitteita työajan riittävyydelle. Tavoitteena on seurata tehokkaammin pitkin vuotta työtehtävien tasaista jakaantumista sekä kiinnittää huomiota palaverikäytäntöihin. Henkilöstö osallistuu myös koulutuksiin, jossa annetaan vinkkejä ajanhallintaan ja tehtävien priorisoinnille.

Valvontatuloksia tulee hyödyntää entistä enemmän toiminnan suunnittelussa ja vaikuttavuuden arvioinnissa. Tärkeintä on turvata valvonnan riittävät resurssit, jotta valvontaa pystytään tekemään suunnitellusti ja puuttumaan yllättäviin poikkeamiin. Elintarvikevalvonnassa seurantatarkastukset työllistävät paljon ja on tarpeen pohtia, olisiko valvonnalla keinoja seurantatarkastusmäärien vähenemiseen pitkällä aikavälillä. Yhtälö ei ole helppo. Apuna voidaan käyttää valvontatuloksia ja kohdentaa ohjauskäynnit eniten puutteita aiheuttaviin asioihin. Myös puutteisiin napakasti puuttuminen on tärkeää. Ruokaviraston uuden ohjeistuksen mukaan jo C-arvosanan antamalla voidaan aloittaa hallinnolliset pakkokeinot asian kuntoon saattamista vauhdittamaan. Tätä tulee tapauskohtaisesti harkita.

Terveysuojeluvalvonnassa on tavoitteena sujuvoittaa suunnitelmallisten tarkastusten toteuttamista ottamalla käyttöön kohteelle toimitettava esitietolomake. Esitietolomakkeen täyttämällä kohteen edustaja pystyy paremmin valmistautumaan tarkastukseen, ja tarkastuksella ei mene aikaa niin paljoa kyseisten asioiden läpikäymiseen.

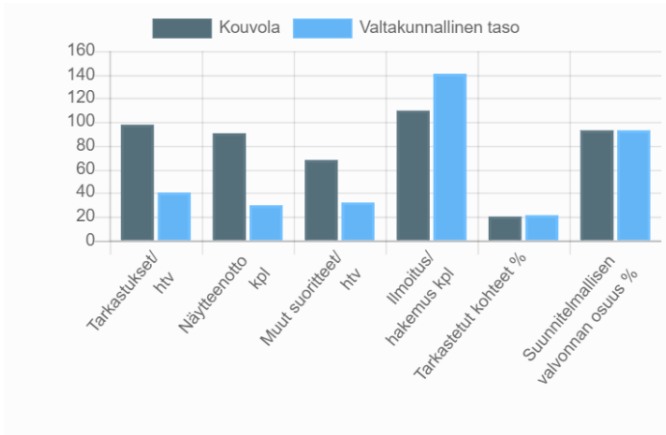
Tupakkavalvonnassa on tavoitteena jalkauttaa omavalvonnan tukeminen, tuotevalvonta ja markkinointikiellon valvonta tehokkaasti ja suunnitelmallisesti edistämään tupakkalain tavoitteiden toteutumista. Tavoitteena on jatkossa lähestyä tupakan vähittäismyyjiä entistä säännöllisemmin infokirjeellä tupakkalainsäädännön muutoksista ja muista ajankohtaisista asioista.

Eläinlääkintähuollossa ja eläinsuojeluvalvonnassa toiminnan kehittäminen kohdistuu pääosin henkilöresurssien turvaamiseen. Ympäri vuorokautisen päivystyksen hoitaminen edellyttää riittävää eläinlääkärimiehitystä, jotta henkilöstön jaksaminen turvataan. Yksi täyttämättä ollut eläinlääkärivirka pyritään täyttämään vuonna 2023. Tavoitteena on myös kuudennen vakituisen eläinlääkäripäivystäjän palkkaaminen.

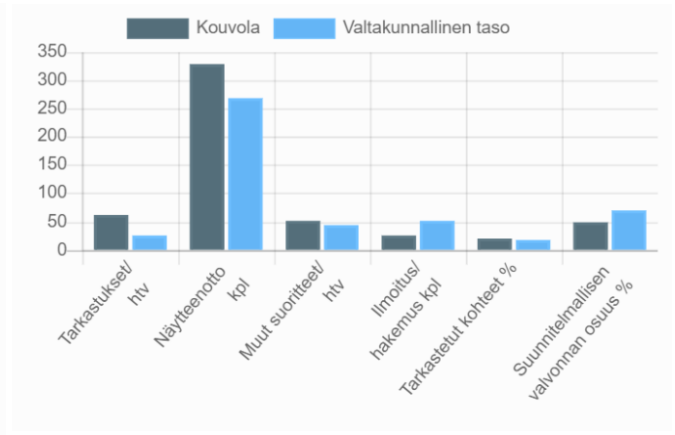
Vuosi	2018	2019	2020	2021	2022 toteutuneet	2022 suunnitellut
Lausunnot						
ympäristölupa	16	15	9	15	12	15
rakennuslupa	32	30	27	17	8	25
muut (mm. kaavat)	6	5	3	19	17	10
Ilmoitukset						
elintarvikevalvonta	52	53	86	68	115	50
terveydensuojelu	36	41	45	38	25	40
Hakemukset						
elintarvikevalvonta	1	1	0	1	1	1
terveydensuojelu	0	1	0	1	2	1
tupakkalaki	23	9	23	5	4	15
lääkelaki	9	4	13	3	1	10
Valvottavien toimipaikkojen lukumäärä						
elintarvikevalvonta	764	755	816	694	640	655
alkutuotanto	110	975	1215	734	856	1001
terveydensuojelu	557	581	555	494	487	500
tupakkalaki	161	158	157	124	132	129
lääkelaki	70	69	68	61	58	61
Suunnitelmalliset tarkastukset						
elintarvikevalvonta	541	459	285	359	410	385
terveydensuojelu	204	144	142	148	143	187
tupakkalaki	80	65	56	70	57	70
lääkelaki	22	17	32	29	30	15
Muut tarkastukset						
elintarvikevalvonta	25	17	40	18	31	25
terveydensuojelu yleisesti	135	49	35	64	157	50
terveyshaitta (mm. sisäilma, melu)	210	123	126	100		120
eläinsuojelu	n. 400	290	294	340	203	350
tupakkalaki	0	2	1	0	1	1
lääkelaki	0	0	0	0	0	0
Hallinnolliset pakkokeinot						
	8	3	4	7	7	5
Tutkintapyynnöt						
	3	0	0	3	0	0
Näytteenotto ja mittaus						
elintarvike	119	41	31	30	91	30
terveydensuojelu						
uimavesi	168	269*	140*	132*	155*	158
talousvesi	95	163	185	126	113	140
asumisterveysmittaukset (mm. melu, radon, sisäilman laatu)	84	9	50	41	22	20
Eläinlääkintähuollon potilaskäynnit	10066	10442	10144	8000**	9241	8000

*VATI-järjestelmän myötä raportointi muuttunut **arvio

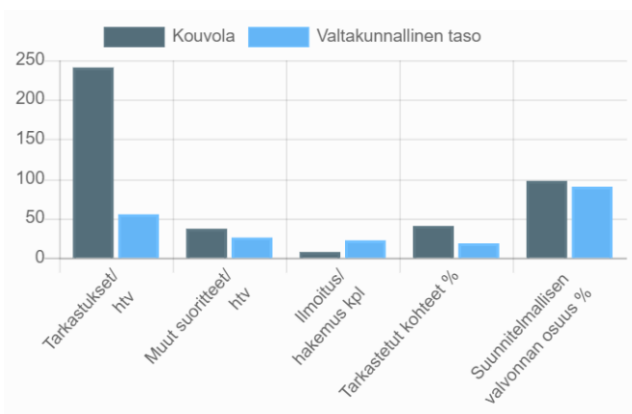
LIITE 2 Valvonnan vertailu valtakunnalliseen tasoon (Lähde LaatuNet)

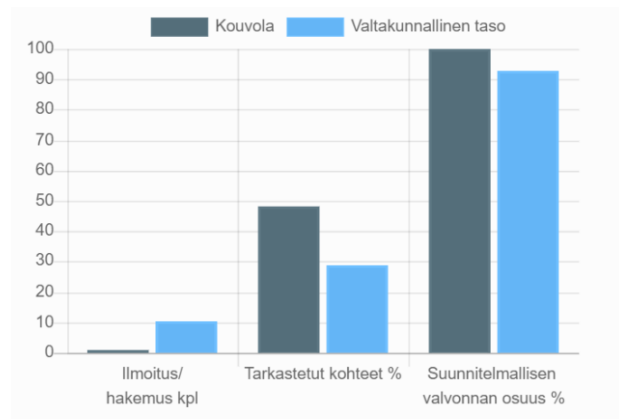
Kuva 1 Elintarvikevalvonta

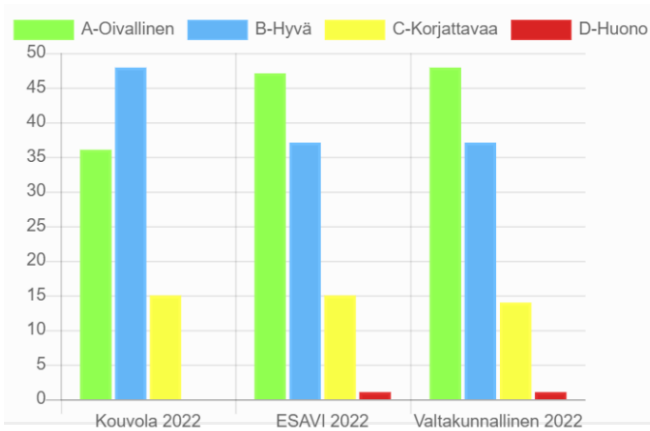
Kuva 2 Terveys- ja turvallisuusvalvonta

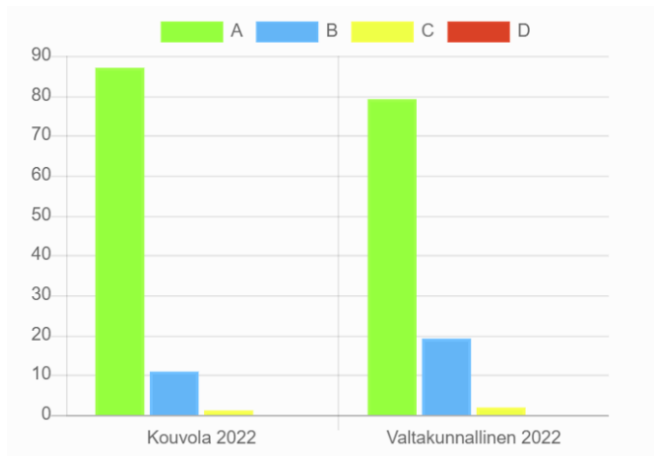
Kuva 3 Tupakkavalvonta

Kuva 4 Läkelain mukainen valvonta

KUVA 5 Oiva-arvosanojen jakauma

Kuva 6 Terveys- ja turvallisuusvalvonnan tarkastusten havaintojen jakauma